

Vogels van weide/boerenland en plas-dras

Vogelherkenningscursus 2023

Bert Geelmuijden

Waarnemen en kennis

- Kun je iets waarnemen dat je niet kent?

- Kun je iets waarnemen dat er niet is?
- Foute waarneming of
- verkeerde interpretatie van feiten of
- de invloed van omstandigheden of.....
- Durf te twijfelen!

Steltlopers: cultuurvolgers

Nederland is niet altijd een open landschap geweest. Het bestaat nog maar enkele duizenden jaren. Voorheen was het bebost.

Doordat de mens het bos kapte en het verving door akkers, weiden en heidevelden werd het open. Vooral de weilanden bleken in trek bij een aantal steltlopers die zich van nature thuis voelen in toendra, steppe, kwelder of strandweide.

Het zijn dus cultuurvolgers. In deze weilanden bevond zich veel bodemleven en dus voedsel. Door de hoge grondwaterstand en voldoende neerslag bleef dat ook in de zomerperiode goed te vinden. Dit in tegenstelling tot warmere landen, zoals Frankrijk, daar droogt de bodem 's zomers uit. Vanouds werd in Nederland, ook vanwege de natte bodem, pas laat in het voorjaar gemaaid. Ook dit was gunstig. Zo konden de vogels hun kroost gemakkelijk groot krijgen voordat de boer kwam. En tot slot zijn er bij ons weinig vijanden zoals slangen.

Primaire weidevogels.

Broeden in hoofdzaak op grasland

In ieder geval:

Tussen haakjes het geschatte aantal broedparen.

- Grutto (25.000-35.000) -
- Tureluur (15.000-20.000) +
- Scholekster (30.000-37.000) -
- Kievit (89.000-130.000) -
- Wulp (3.000-4.000) -
- Kempfaan (10-30) -
- Watersnip (1.000-1.500) =

Op grond van broedgedrag ook:

- Zomertaling (1.000-1.500) -
- Kuifeend (17.000-21.000) -
- Veldleeuwerik (34.000-44.000) +
- Graspieper (70.000-80.000) +
- Gele Kwikstaart (42.000-74.000) +

Grutto

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Tureluur

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Scholekster

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Kievit

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Wulp

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Watersnip

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Kemphaan

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Veldleeuwerik

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Gele kwikstaart

Gele Kwikstaart en Graspieper

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Graspieper

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Zomertaling

Kuifeend

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Secundaire weidevogels

Dit zijn vogels die vaak in andere landschappen broeden dan in het weiland.

Tussen haakjes het aantal broedparen.

- Meerkoet (120.000-150.000) +
- Wilde Eend (180.000-280.000) -
- Slobeend (6.000-8.000) =
- Krakeend (20.000-30.000) +
- Bergeend (5.000-8.000) -
- Wintertaling (1.000-1.500) -
- Pijlstaart (5-15) =
- Bontbekplevier (350-400) +
- Kleine Plevier (1.750-2.150)
- Kluut (6.000) +
- Visdief (10.000-15.000) -
- Waterhoen (28.000-40.000) +

Slobeend

Meerkoet

Krakeend

Wilde Eend

Bergeend

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Wintertaling

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Bontbekplevier

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Kleine Plevier

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

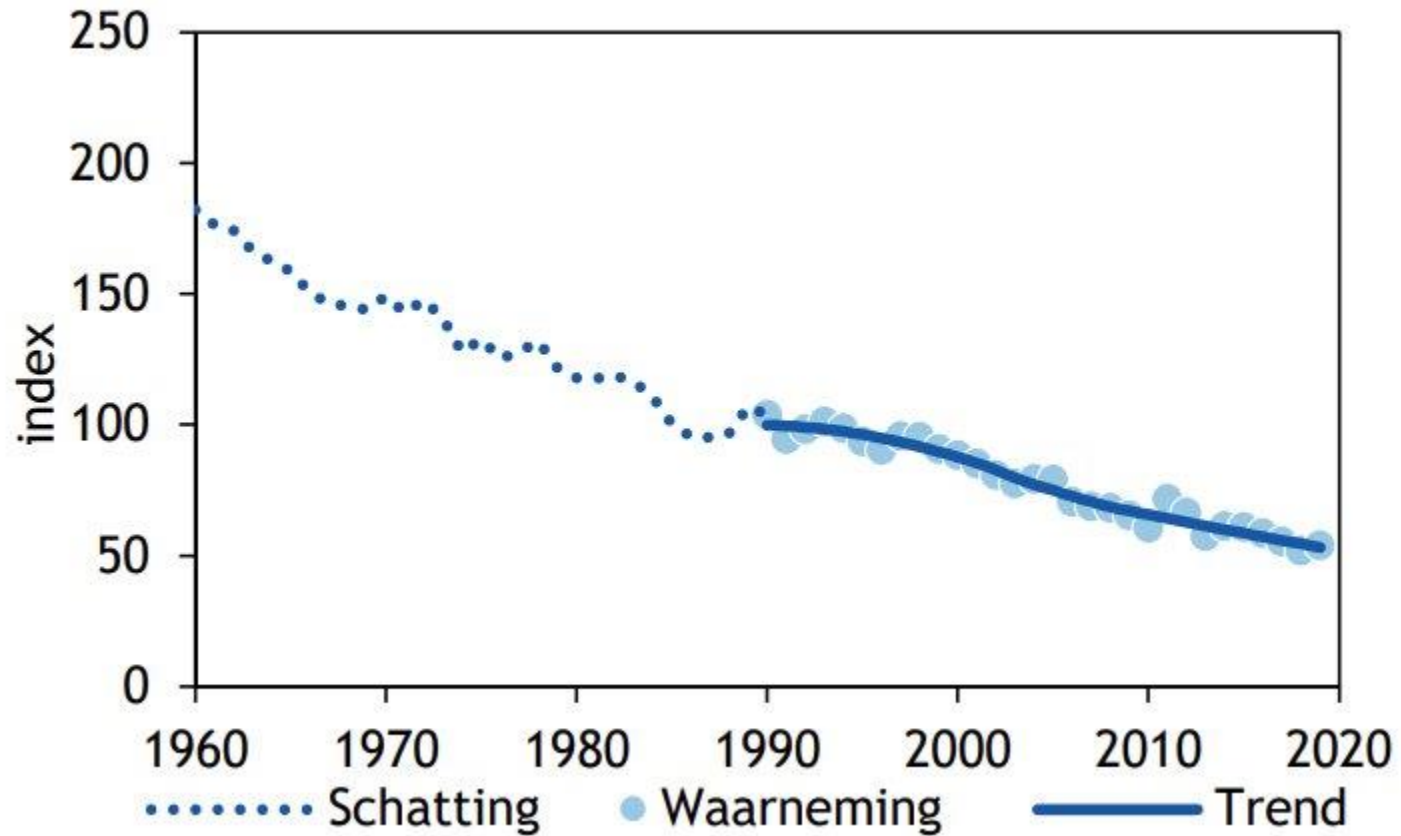
Afname boerenlandvogels

Uit het SOVON-rapport Broedvogels in Nederland 2020:

Vogels van het open boerenland zijn sinds de jaren zestig in een vrije val geraakt die tot de dag van vandaag nog steeds doorzet. Veruit de meeste soorten zijn in aantal afgenomen en enkele zijn nagenoeg als broedvogel verdwenen uit Nederland.

Hoewel een paar soorten binnen deze groep zich met stabiele aantallen staande hebben gehouden, is geen van de soorten in aantal toegenomen sinds 1990. Vogels van erf en struweel zijn sterk afgenomen tot de jaren negentig, waarna de stand van deze groep is gestabiliseerd. De laatste jaren lijken de aantallen echter weer iets af te nemen, maar binnen deze groep zijn er uiteenlopende verschillen tussen soorten. Hoewel de stand van de groep als geheel stabiel is, wordt de sterke afname van een aantal erf- en struweelsoorten (bijvoorbeeld Zomertortel en Ringmus) gemaskeerd door het grote succes van een aantal andere soorten. Zo zijn de populatieaantallen van Putter en Roodborsttapuit ruim acht keer zo groot als in 1990.

Afname aantallen boerenlandvogels

Vogels van het boerenland

Boerenzwaluw

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Grasmus

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Putter

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Ringmus

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Spreeuw

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Spotvogel

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Steenuil

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Torenavalk

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Roek

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Roodborsttapuit

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Zeldzaam (in Utrecht)

Patrijs

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Kwartel

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Zeldzaam

Zomertortel

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Geelgors

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Plas-dras

- Wordt aangelegd en beheerd
- Minstens 100 meter van fiets- en wandelpaden
- Minstens 200 meter van bebouwing, bosjes en begroeiing hoger dan 15 meter
- Vaak eigendom van natuurorganisaties als Natuurmonumenten en het Utrechts Landschap
- In geval van eigendom van landbouwbedrijven wordt er behoorlijk gesubsidieerd

Wat kunnen we tegenkomen in plas-dras?

Bosruiter

Kenmerken / Verschillen?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Groenpootruiter

Oeverloper

Witgat

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Visdief

Waterhoen

Kenmerken?

- Hoofdkleur
- snavel
- opvallende kenmerken

Kluut

Steltkluut

Zwarte Ruiter

Tureluur

